

O té přehrozně ráně, která vkročila na české statky

Author: SF / Petr Bým | Published: 13.12.2011

Přítom názory české podnikatelské komunity, tedy jakýsi hospodářský dnes nanejvýš významný „software“, do značné míry koresponduje s naším ekonomickým hardwarem. Vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů České republiky rozhodně nelze považovat za noty pro muziku na zádušní mši.

Spíš růžová než černá

České HDP v poslední dekádě s jedinou výjimkou stoupá, průmysl už 21 měsíců zvyšuje svou produkci a dohání krizové ztráty, inflace už dlouho nepřekračuje úroveň 3 % (a padá na vrub hlavně zvyšování cen energií, nájemného apod.) a nezaměstnanost na úrovni 8 % se nijak dramaticky nemění a má jakžtakž snesitelné dimenze (relativně dobře je na tom Česko i co se týká zaměstnanosti mladých generací).

Nijak poplašně nevypadá, přes neustále slyšitelnou rétoriku, ani zadlužení země. Státní dluh je v evropských relacích podprůměrný a i schodek státního rozpočtu se nejspíš podaří, byť asi dosti neohrabaně a neelegantně, stlačit na únosnou míru. Náhlý zachránce českých financí Kalousek doufá, že v roce 2012 bude představovat jen 3,5 % HDP, což - opět v unijních poměrech - není cíl nijak zvláště oslnivý, ale přesto docela chvályhodný a už blízko „maastrichtu“. Depozita lidí a firem jsou stále vyšší než jejich dluhy a velmi únosně to vypadá i z druhé strany. Banky dnes vykazují 3 % úvěrů ztrátových, dalších 7 % problematických a 90 % zdravých. V prvních třech kvartálech se u nás na hypotékách půjčilo meziročně o 42 % více a v prodlení jsou z celkového hypotečního balíku jen 4 % úvěrů, přitom právě půjčky na bydlení jsou rozhodující částí občanského zadlužení. (Dlužnická střídmost a kázeň je u nás už téměř tradiční - velké dluhy, na rozdíl od našich tehdejších souputníků Polska a Maďarska, za sebou nenechalo ani Husákovu socialistické Československo.)

Slušně se vyvíjejí i vnější vztahy. Český export a obchodní bilance letos zase vykazují občas dokonce i rekordní výkony, a to vyrovnává celkovou platební bilanci, kterou postihuje zvýšený odliv dividend tuzemských podniků zahraničních vlastníků. Ani ten však neovlivňuje kurz koruny, jeho nedávný pokles je odrazem probíhajících turbulencí ekonomiky evropské a globální. Jak je to ostatně dlouho, co jsme poslouchali stesky a nářky nad jeho příliš vysokým kurzem? A právě teď se slabší koruna coby další exportní stimul bude hodně hodit.

Proč tedy stále slyšíme hrůzostrašné předpovědi? Odpověď je jednoduchá. Věrozhvěsti černých zítřků tvrdí: o naší ekonomice se dnes rozhoduje jinde, právě nyní především v Unii. Je to pravda. Ale právě EU minulý pátek udělala první ze zásadních kroků nikoli snad ke svému přežití, ale k odstranění své chronické choroby, tj. až příliš ledabylému hospodaření s unijní měnou.

Naše (unijní) budoucnost

Myslet si, že se Česko ekonomicky i politicky obejde bez Unie je ignorantství prvního řádu. A mluvit o ní a euru jako „předem ztraceném projektu“ totéž. Unie nakonec v nějaké podobě existuje už přes půlstoletí a její měna více než tucet let. V dobách „tekuté modernity“ vlastně docela slušný výkon, který už sám o sobě opravňuje k optimismu stran jejich další existence.

V pozadí chmurných prognóz, opakovaně znějících českými luhy i háji, je především skutečnost, že duo Šichtora a jim podobní nechápou, že Unie a euro není projekt pouze ekonomický, ale hlavně a především politický. Velmi pregnantně to celému světu vysvětlila kancléřka Merkelová, když německému parlamentu (a s ním celému světu) před hlasováním o další finanční podpoře eura položila jednu jedinou otázku: Chcete válku? (Ke cti německých poslanců je třeba dodat, že podporu získala nikoli většinou, ale drtivou.)

V naší unijní a evropské roli otázka zní trochu méně dramaticky, ale o nic méně závažně: Brusel nebo směr Moskva via Minsk? Jiná volba totiž v Evropě není, bez ohledu na to, co říkají ochránci našich „národních“ zájmů. Bohužel tohle u nás nechápou nejen ekonomicko-analytičtí fachidioti, ale ani politici. Lze asi pochopit nechuť hlavně starších generací - po letech moskevského vazalství - k nějakým těsnějším zahraničněpolitickým vazbám, méně pak už ale zastydlou nacionalistickou pubertu některých politiků. Tím spíše, že jinde, a to i ve východní Evropě, nemálo politiků mluví a jedná jinak. Nedávno se ke krizi Unie pozoruhodným způsobem vyslovil polský ministr zahraničí. Projev takové úrovně myšlenkové i formální by ovšem nikdo z naší politické scény (s dvěma známými a notorickými výjimkami) nejenže nedokázal napsat, ba lze předpokládat, že většina jejich aktérů by mu nebyla ani schopna porozumět.

Nečasův kabinet - vpravdě „tekutý“ v duchu doby, už dnes nedobrovolně z 50 % obměněný - se i nepříliš kritickému zraku nutně musí jevit jako ubohý personálně, myšlenkami i činy. Nicméně je nutné přiznat mu, že pod tlakem okolností dělá leccos prospěšného - nejspíš je to nejlepší vláda, kterou jsme v posledních deseti letech měli. Pod tlakem jiných okolností se tato vláda nakonec k záchrannému a transformačnímu unijnímu plánu připojí. Nakonec naše současná politika vlastně ani nenabízí jinou alternativu. Až na několik známých výjimek, ovšem slovy novináře: Nakolik je pro budoucnost země opravdu důležitý názor euroskeptického křídla ODS a Hradu?

Jak bude?

Cesta unijní ekonomiky ke stabilitě a dalšímu podstatnému rozvoji bude jistě ještě hodně klikatá včetně slepých uliček. Demokracie je strašně pomalá a zdánlivě neefektivní. Zvláště pak demokracie unijní, jejímiž aktéry je 27 suverénních států - a každý má vlastní historii, politické tradice, úroveň hospodářského života i národní mentalitu. Jak ale ukazuje příklad nad jiné známý (zajímavé je, že málokdy zmiňovaný), koexistence či kooperace státních útvarů různých kvalit společenských i hospodářských pod jednou střechou možná je. USA už takřka dvě a půl století sdružují země, jejichž HDP ještě dnes osciluje kolem průměru oběma směry o 20 i více procent - některé státy jsou tedy takřka 2× bohatší než jiné. Věru různé americké státy také byly a jistě dodnes jsou i svou politickou náturou. Například ještě v 60. letech minulého století musela v jižanských státech černošské děti do rasově koedukovaných škol doprovázet Národní garda (a přitom i střilet). Dnes ale ve Washingtonu sedí černošský prezident, věci se prostě vyvíjejí. Dnes až překotně rychle - možná za pět let si na dnešní unijní trable nikdo ani nevzpomene a

možná česká populace ve svém celku zapomene i na svou nynější ostražitost k našemu unijnímu angažmá.

Z citované ankety MFD je zjevné, že česká podnikatelská obec má zase jednou více rozumu a předvídavosti než naše politická elita i teoretičtí ekonomové dohromady. Její optimismus, byť opatrný a střízlivý, je pro nejbližší budoucnost dobrým východiskem. Je dobře, že tento střízlivý hlas zaznívá v době, kdy se úvahy „investovat - vyčkávat“ či „koupit - nekoupit“ odvíjejí více než od stavu účetnictví a peněženek od pocitů, nálad a očekávání. Katastrofických vizí si ovšem budeme nepochybně užívat i nadále. Pro média je bohužel zprávou jen špatná zpráva. Neplatí to ale tak docela. Tak třeba velmi střízlivě a racionálně se nejen k hospodářskému vývoji v tisku i jinde pravidelně vyjadřuje ekonom Tomáš Sedláček z ČSOB. Bohužel se jeho názory obvykle publikují na 26 straně, petitem a dole pod čarou.

Zásadní otázka, zásadní odpověď

Realita určitě nebude nijak ideální. „Před třemi lety nám obrat spadl o 25 % a dodnes jsme to nedohonili!“ - tolik slova dodavatele vybavení bytových interiérů, která by jistě mohl podepsat i leckterý developer a stejně tak stavař. Odhadovat nějak přesněji další bezprostřední vývoj je podle mínění všech těžké. „Frontu na polívku stát asi nebudeme, ale nových projektů nejspíš moc nebude!“ - developerská prognóza snad až moc střízlivá. Tak například podle objemu stavebních zakázek pražských rezidenčních developerů bylo letos v tomto segmentu o 15 % více práce než loni. A příští rok? Evžen Korec (citované číslo publikoval Ekospol, jehož je ředitelem) je toho mínění, že „objem developerské stavební aktivity v Praze v příštím roce mírně poklesne, v lepším případě bude stagnovat.“ Z této i jiných předpovědi lze vygenerovat obecnou prognózu pro celou ekonomiku: v zásadě bude jako letos, možná trochu lépe, možná trochu hůře, prostě s možnými menšími výchylkami oběma směry. Bez ohledu na jejich směr je ovšem jisté ještě jedno: pro všechny více práce, ale nikoli více peněz. To není katastrofa a nečekají nás určitě ani katastrofy jiné. Česko je dnes součástí ekonomicky nejefektivnější zóny globálního světa. Na její rozvrat pár morytátů, negativních novinových titulků a špatných ratingů představuje jen slabou municí.

Ilustrace: [atsoram](#)

13.12.2011 09:15, SF / Petr Bým